

Jegyzőkönyve

a bihari ev. ref. egyházvidék 1870. november 21-ikén Nagyváradon tartott

GYÜLÉSÉNEK.

Nagy István esperest és Csanády Sándor segédgondnok kettős elnöklete alatt jelen voltak: Ember Károly, Könyves János, Szokolai József, Gaál Imre és Ember Pál egyházi, — Ercsey Zsigmond és Dobozy Menyhért világi tanácsbírák. Szabó Károly, Oláh József egyházi, — Somogyi József világi jegyzők. Veres Imre házi- és Kalas György tanító-gyámoldai pénztárnok.

Képviselők:

Ártándról: Szabó Károly lelkész és R. Nagy József.

Bojtról: Csillag Lajos lelkész és Varga Mihály gondnok.

Csatárból: Szabó Sándor gondnok és Tóth Mihály.

Hegyköz-Ujlakról: Nagy Ferencz gondnok és Petri Sándor presbiter.

Kis-Szántóról: Kincses József.

Mező-Keresztesről: Pap András gondnok.

Mezőtelkiből: Lukács Ferencz gondnok, Lukács György és Nagy Miklós presbit.

Nagy-Kerekiből: Gál Imre lelkész és Dóza Gáspár gondnok.

Nagyváradról: Tarr Imre főgondnok.

Paptamásiból: Szücs János és Szücs Sándor presbiterek.

Szalárdról: Kis András gondnok és Szabó Gáspár presbiter.

Lelkészek:

Benedek László, Pelbárhidről. Biró János, Örvendről. Bokros Benedek, segédlelkész, Csatárból. Daróczy Károly, segédlelkész, Borsról. Felvinczi István, Hodosról. Gergely Sándor, Magyar-Kakucsról. Hegedüs Ferencz, Kisjenőből. Kocsis József, Paptamásiból. Szikszai József, Nagyváradról. Varga József, Siterből. Több tanítók és más hallgatók.

130. szám. Nagy István esperest buzgó alkalmi ima után, a gyűlésnek az alkalmatlan idő és utak ellenére is most történt egybehívását, több rendbeli egyházvidéki tisztviselőkre beérkezett szavazatok felbontásának szükségével indokolván: a gyűlést megnyitottnak nyilvánítá, s a figyelmet mindenek előtt a beadott szavazatok felbontására híván föl; mint az esperesti választásnál személyesen érdekelt, a gyűlésből eltávozott.

131. szám. Csanády Sándor segédgondnok azon indítványa, melyszerint az esperesti szavazatok, a főtiszt. egyházkerületnek a választással összefüggésben az egyházvidéktől felvilágosítást kívánó végzésének elintézéséig lezárttan hagyatnának, a többség nézetével nem találkozá: a teljes számmal beadott szavazatok a közgyűlés színe előtt felbontattak a következő eredménnyel: Papp Károly püspökii lelkész nyert 17 szavazatot, Nagy István nagyvárad-i lelkész 12, — Gaál Imre nagykerekii 7, — Szabó Zsigmond nagy-szántói 3, — Ember Károly furtai lelkész 3, — Könyves János kis-marjai 1, — Ember Pál mező-keresztesi 1 szavazatot.

E szerint a törvényszerű általános többség nem öszpontosulván, a fenálló szabály szerint a legtöbb viszonylagos szavazattal hárman megtszítetttek: Papp Károly, Nagy István és Gaál Imre újabb szavazásra kijelöltetnek.

A szavazatok beadásának határideje a jövő tavaszi rendes közgyűlésre tüzetik: a segédgondnok a gyülekezetek megszavaztatására ez értelemben utasítatván.

132. szám. A megelőző számmal összeköttetésben olvastatott Papp Károly püspökii lelkész f. hó 14-ikéről kelt levele, melyben előhaladt kora, egészségi változásokat gyakran szenvedő, s főként utazásokkal egybekötött testi törődést nem tűrő gyenge testalkata és más legjobban csak ő általa érzett okok miatt is, azon megengedhetlen határozatát jelenti ki, hogy valamint eshető megválasztatását el nem fogadná, úgy nevét a kijelölendők közül kitöröltetni kéri.

Szinte kihagyni kívánta nevét a kijelöltek közül Nagy István, miután az indokok, melyek az általános szavazat-többséggel lett megtiszteltetésénél is visszavonulásra bírták, még most is léteznek.

Nem veheti az egyházvidék közönyösen, midőn közszolgáltatásra képesített, hivatalossal és gyakorlati tapasztalattal bíró egyének, a gyülekezeteknek bizalom nyílvánító, de egyszersmind az önfeltartás jogából és kötelességéből folyólag igényt és szabad rendelkezést is kifejező szavazatát elutasítván, kényelmi tekintetéből a közszolgálat viselése előtt tétlen nyugalomba kívánnak menekülni, és éppen akkor, a midőn válságos idők és viszonyok nyugalmat nemcsak senkinek nem engedhetnek, de mindenkitől, annyival inkább a próbáltabbaktól tevékeny közreműködést kiválólag követelhetnek.

Nem térhet el az egyházvidék a jelen esetről sem végzésileg többször nyilvánított elveitől, jelesül az 1866. 28. számú határozatától, mely szerint a megválasztottak, a közügyek és terhek viselésétől magukat el nem vonhatják; nem térhet el az 1867. 4. számú cikkétől, melynek értelmében a közbizalom, illetőleg kívánság által egyházvidéki hivatalokra leendő elválasztás esetére kötelezettenek a lelkészek a közügy érdekében egyházi állásukkal együtt járni, vagy abból önként folyó kötelességeiknek engedelmessé válni, s a közszolgálatokat készséggel viselni. A fölmentésre nézve az egyházvidék alapos oknál fogva minden egyes esetben a megbírást és intézkedést magának tartván fenn.

Ezeknél fogva a Papp Károly és Nagy István kívánságának helyet az egyházvidék nem adhatván, az előző pontban foglalt kijelöléséhez ragaszkodik, s ez az illetőknek értékesül adatik és köztudomás végett körözöttes útján nyilvánosságra hozatik.

133. szám. Tárgyalatott a tisztántúli főtiszt. egyházkerület f. é. okt. 6. s több napján tartott gyűlése 194. számú jegyzőkönyvi czikké, melyben foglaltatik az egyházvidék szept. hó 20-iki gyűlése 54. számú kivonata s kapcsolatosan Nagy István esperest bővebb felvilágosítást nyújtó kísérő levelének tartalma, mely szerint Nagy István az újból reá ruházott esperesti hivatalától, több felhozott indokok közt különösen hangsúlyozott azon körülmény miatt vonul vissza, mivel tudomása szerint a váradi egyháztanács kérdésbe tette, s alkalmaslag a szavazásnál tetleg el is döntötte, hogy az ő lelkése, a lelkészin kívül — más hivatali, s különösen esperestit nem viselhet. Igen természetes lön tehát, hogy miután lelkési hivatalát az esperesti teendők miatt nem teljesítheti úgy, mint azóktól el nem foglalva: a megélhetést biztosító s osztatlan odaadást követelhető egyház szabados akaratának kellett és kell magát kétérdős és habozás nélkül alárendelnie. Így az egyházvidék mely sajnálatla mellett újból elrendelt választás, és az esperesti kar egyik tevékeny, hosszas hivataloskodása folytán dús ismeretekkel és tapasztalatokkal bírt tagjának visszavonulása felől fájdalommalan értesülő egyházkerület, az újabb választás iránt kényszerülve tett intézkedést folyamában megakasztani nem kívánja: minthogy azonban a betérjett iratokból az világlik ki, miszerint az ismételve nyilvánult közbizalom el nem fogadására a nagyváradi egyháztanács szokatlan magatartása birt leginkább döntő súlylyal: e tényállásnak a nevezett egyház kihallgatása, s jegyzőkönyvének átnézése folytán leendő felderítésére, s a találandóhoz képest teendő elsőfoku hatósági intézkedésre — az egyházvidék — jelentésének bevétele mellett megbizatik.

A felolvasott egyházkerületi végzés világosan megjelölvén az egyházvidék teendőjét, a hivatali végzés kiadása mellett, annak értelmében leendő eljárásra Könyves János és Ercey Zsigmond tanácsbírák — eljárásuk eredményéről jelentéseknek a legközelebbi egyházvidéki gyűlésre bevétele mellett kiküldetnek, miről úgy a kiküldöttek, mint a nagyváradi egyház jegyzőkönyvi kivonatban értesítendők.

134. szám. A szavazás alatt álló világi és egyházi jegyzőségekre teljes számmal beadott szavazatok szinte a közgyűlés színe előtt felbontatván: világi jegyzőségre a kijelöltek közül: Dobozy Miklós 22, Milye Gyula 14, Ritoók Zsigmond 8 szavazatot s így szavazattöbbséget Dobozy Miklós nyert, ki is egy küldöttség által a jegyzői toll vezetésére meghivatván, a felé irányult bizalmat megköszönve reá nézve megtisztelőnek nyilvánítja, hivatali esküjének letelését, mostani szorgos elfoglaltatása miatt a következő gyűlésre ígervén meg.

Egyházi jegyzőségre Szabó Károly 32, Szikszay József 4, Szabó Zsigmond 2, Bíró János 2 szavazatot, s így többséget ismét Szabó Károly nyert, ki is a bármikor viszszálpelhetés feltétele mellett a jegyzőség folytatására, — három évnél tovább nem terjedhető tartamra — letett esküje mellett újból ajánlkozott.

Az egyházvidék mindkét választást örvendetes tudomásul vevén, Dobozy Miklós világi jegyzőt tett ígérethez képest a legközelebbi gyűlésen esküjének letételére felhívja, egyszersmind a választásokról az elválasztottakat jegyzőkönyvi kivonatban, az egyházakat pedig körözöttes útján tudatni rendeli.

135. szám. A biharvármegyei iskolai tanácsba a ref. felekezetet képviselő tagra beadott szavazatokból kitűnően, Nagy István nagyváradi lelkész és esperest 29, Papp Károly püspöki lelkész 8, Gaál Imre nagykerekii lelkész és Somogyi József 1—1 szavazatot, s így Nagy István általános szavazat többséget nyert.

A választás örvendetes tudomásul vétetik s arról a főtiszt. egyházkerület, a biharvármegyei testvér egyházvidékek, Földy János megyei főtanfelügyelő, és választott, jegyzőkönyvi kivonatban értesítetteti rendeltetnek.

136. szám. Olvastatt az egyházvidéki számvevőség fel- vagy nem állítása iránt, egyes egyházaktól beküldött nyilatkozatok számbavételére e gyűlés folyama alatt kiküldött Dobozy Menyhért és Ember Károly tanácsbírák jelentése, melyszerint a számvevőség felállítását mellett nyilatkozott 9, ellene 12, nem nyilatkozott pedig 22 egyház.

Minthogy az egyházak nagy részétől be nem terjesztett nyilatkozatok kimaradásának egyik főokául, a tervezett számvevőség céljának nem eléggé ismeretes voltát, valamint annak az egyházi közigazgatás keretébe illesztése által az egyházakra háromolható újabb terhekkel idegenkedést véli az egyházvidék, hogy az egyes egyházak a számvevőség mivoltáról kellő ismereteket szerezhessenek, a számvevőség céljának, hasznainak és felállítását módosztatának körvonalozására a már ez ügyben 1865. év 15. számú végzése szerint megbízott küldöttség Nagy István esperest elnöksége alatt Papp Károly, a távollévő Csengeri Imre helyett Dobozy Menyhért tanácsbíró kiküldeték, munkálatának a tavaszi gyűlésre leendő bevétele mellett; miről az illető kiküldöttek czikkileg értesítendők.

137. szám. Olvastatt a tanító gyámoldai tisztviselőkre beérkezett szavazatok felbontására e gyűlés folyama alatt kinevezett Balla Lajos, Juhász Lajos és Sere Jánosból álló küldöttség jelentése, melyszerint beérkezett 48 szavazat, melyből: elnökségre Juhász Lajos 30, Dankó Sándor 12, Saja Sándor 5, Huszár Mihály és Eszenyi Sándor 1—1 szavazatot, — alelnökségre Engi József 21, Fodor Gábor 10, Juhász Sándor 8, Dankó Sándor 7, Saja Sándor 3 szavazatot, — választmányi tagságra Daróci József 26, Fodor Gábor 25, Huszár Mihály 17, Dankó Sándor és Engi József 15—15, Szabó Pál 13, Nagy Dániel 9, Szabó Gyula 7, Saja Sándor és Kállai Lajos 2—2, Juhász Lajos 2, Váncsodi Nagy Dániel és Fekete Sámuel 1—1 szavazatot nyertek.

A szavazatok eredménye a tanító gyámoldai választmányhoz áttétetik, a most beérkezett szavazatok többségét nyerteknek elválasztottakul tekintése, vagy újabb szavazás által új választás eszközöltetése, a választmány elhatározásától tétetvén függővé: miután a nyert szavazattöbbség csak a szavazóknak és nem a szavazásra jogosult és felhívott egyetemes tanítói karnak képezi általános többségét.

138. szám. Tar Imre nagyváradi képviselő a közgyűlésből már ismételen okadatolatlanul elmaradott tanácsbírák elváltat kötelezettségek teljesítésére sürgető, vagy visszalépésre utasító végzés hozatálát indítványozván.

Az egyházvidéknek már ez értelemben hozott s az 1864. 98-ik és az 1866. 45. számú jegyzőkönyvi czikkében megújított végzését — melyszerint ha valamelyik tisztviselő két ízben egymásután jelentés és okadatolás nélkül a gyűlésen meg nem jelenik — elmaradása lemondás gyanánt fog tekintetni — az elnökség utasítatik érvényben tartani, s egyszersmind Beóthy Aldszernon és Csengeri Imre tanácsbírákat ez értelemben figyelmeztetni.

139. szám. Felvétel a szavazott Szabó József pósalaki lelkész azon jelentése, melyszerint Fekete József, az egyház ellen általa indított visszahelyezési perben, az első bíróság által az egyház javára hozott ítélet alól a királyi tábla által feloldatván, új tárgyalás rendeltetett, s ennek határnapjául f. évi december 2-ik napja tűzött ki. Az egyház jogainak védelmére esperesti intézkedés kéri.

A mennyiben az egyház jogai megtámadása védelmére ügyvédi segély igényeltetik, — megbizatik az esperest, — hogy az egyház előjáróival magát érintkezésbe tévén, — az egyház jogai és vagyona védelmét e tekintetben választando s megbízandó ügyvéd közbejöttével is eszközölje.

140. szám. Felvétel a szavazott néhai Török Zsigmond paptamási lelkész özvegye Beke Eszter mint néhai férje örökösének kérvénye, illetéktelenül az egyház helyett kifizetett s polgári bíróság általi vizsgálat során tisztára hozott 1863, 1864, 1865 és 1866-ik évekről 63 ft 59 krban megállapított földadónak az egyház által leendő visszafizetése iránt.

A mennyiben a kérvényhez mellékelt, szolgabírósg által aláírt és kiadott bizonylat szerint nyilván van, hogy néhai Török Zsigmond lelkész és nője Beke Eszter, a paptamási egyház által teljesíteni tartozott földadót, 63 ft 59 krt fizetett ki, — annak visszafizetése az egyházi előjáróság utasítottatik, — megbiztatván az esperest, hogy az egyházvidék 1868-ik évi márczius 30—31-ik napján tartott gyűlés 27. szám alatt kiadott s a paptamási előjárósággal hivatalosan

közlött határozat értelmében, ezen összegnek a többi behajtandó adókkal együtt polgári hatóság közbejöttével leendő végrehajtás utáni bevétele s kifizetése iránt intézkedjék.

141. szdm. Felvétel a Szokolay József egyházközségi tanácsbíró, mint az egyházközségi közpénztár alapszabályainak átvizsgálásával megbízott küldöttség elnökének jelentése a küldöttség munkálatainak eredményéről, bemutatóan az egyházközségi közpénztár alapszabályai módosítása iránti javaslatot.

A küldöttség jelentése tudomásul vétetvén, a módosított alapszabályok alább következő változtatásokkal helybehagyatván elfogadtatnak, s egész terjedelemben jegyzőkönyvbe vétetni s közzétetni rendeltetnek.

a) Változtatás alá jön a 12. §, a mennyiben az 1-ső osztályu 14 egyház által fizetendő hat-hat forint, négy forint, — tíz egyház által fizetendő négy-négy forint három forintba szállítatik le, a 3-ik és 4-ik osztályu egyházak iránt javaslatba hozott két-két és egy-egy forint megmaradván.

b) A 15. §-ban az esperesi napidíj 4 forintról 3 forintra leszállítatik.

c) A 16. §-ban a jegyzőknek írószerekre 5 forintban javasolt átalánya két-két forint leendő.

Az ekként elfogadott alapszabályok; hat évre érvényesek.

A bihari ref. egyházközségi közpénztárának 1870. november 21-én közgyűlési leg elfogadott s megerősített alapszabályai:

1 §. A pénztár rovatai: I. Jövedelem. II. Kiadás. III. Pénztárkezelés.

2 §. A pénztár jövedelme:

1-or. A pénztár első jövedelem forrását teszi az egyházak által fizetendő évi járadék. Az egyházak, azok jövedelmét s népességét vévén tekintetbe — négy osztályba soroztatnak.

I. osztály: Bihar, Bojt, Bors, Csökmő, Furta, Mezőkeresztes, Nagykereki, Kismarja, Püspöki, Szalárd, Szentjános, Zsáka, Váncsod, Nagyvárád, tizenhárom egyház fizet hat forinttal = 84 forintot.

II. osztály: Ártánd, Csatár, Darvas, Jákóhodos, Örvénd, Siter, Száldobágy, Paptamási, Mezőtelki, Pusztatöld, tíz egyház 4 forinttal fizet 40 forintot o. é.

III. osztály: Élesd, Nyüved, Hegyközsévi, Hegyközpályi, Hegyközüjlek, Mezőtelegd, Pósalaka, Kisjenő, tizenhárom egyház két forinttal fizet 26 frtot.

IV. osztály: Fugyi, Magyarkakucs, Les, Körösnagyrev, Fugyivásárhely, Nagytófalú egy forinttal fizet 6 forintot, összesen negyvenhárom egyház fizet 156 forintot o. é.

3. §. Ezen évi járadékokat illetőleg, megállapítottak azoknak hat évenként újra meghatározása, ahoz képest a mint a pénztár körülményei kívánni fogják, az egyházak képviselőinek szabad bejegyzése s megállapodása szerint.

4. §. Ezen járadékok az egyház-látogatás alkalmával lesznek az esperestnek, vagy az egyházakat járó helyettesének mulhatatlanul befizetendő, — melyeket a beszéd egy e célra külön készített könyvbe a lelképáztórral beirat s az egyház gondnokával bizonyítatta az összeg kifizetésének megtörténtét, az esperest pedig, vagy helyettese, köteles e pénzeket a pénztárnoknak legrövidebb idő alatt átaladni, kinek körözetendő számadásában az átadás napja pontosan kiteendő.

2-or. A pénztár második jövedelem-forrása.

Az egyházközségi közpénztárak levén konventileg rendelve, némely egyenesebb egyházi hasznvételekre róvni szokott adó, innen van e pénztárnak másik jövedelem ága, — jelesül az egyházi új hivatalnokoktól, és az őket hívó egyházaktól kibocsátásért (exmissio) és bekebelezésért (ingremiatio) ezim alatt fizetni rendelt díj.

a) A kibocsátási díjakat fizetik a lelkészek. Ámbár az 1823-ki konvent, az egyházaknak három osztályba leendő soroztatásuk szerint, tizenkét, nyolcz és négy forintot rendelt fizetvén, ugy a lelkészek mint az egyházak által, mindazáltal, tekintettel az egyházközségben lévő aránytalanul szegényebb egyházakra az eddig gyakorlatban volt öt osztály állapították meg, és pedig

I. osztály: Bihar, Bors, Bojt, Csökmő, Furta, Mezőkeresztes, Nagykereki, Kismarja, Püspöki, Szalárd, Szentjános, Zsáka és Nagyvárád, tizenhárom egyház fizet tizenkét forintot.

II. osztály: Ártánd, Csatár, Darvas, Jákóhodos, Örvénd, Siter, Száldobágy, Paptamási, Váncsod, kilencz egyház fizet tíz-tíz forintot.

III. osztály: Élesd, Nyüved, Mezőtelegd, Mezőtelki, Pusztatöld, öt egyház fizet nyolcz forintot.

IV. osztály: Hegyközsévi, Berettyószentmárton, Hegyközpályi, Hegyközüjlek, Pusztatöld, Pelbárhida, Pósalaka, Kisszántó, Nagyszántó, Kisjenő, tíz egyház négy-négy forintot.

V. osztály: Fugyi, Magyarkakucs, Less, Rabegyház, Körösnagyrev, Nagytófalú, Fugyivásárhely, hét egyház két-két forintot.

b) Bekebelezetési díjakat fizetnek bármely elnevezés alatt szolgáltni kezdő időközi vagy segédlelkészek papi vagy oktatói, de papi minőségben vagy erre készüleg tehát tiszteletes címet viselő egyének, osztályzat-különség nélkül — két forintot, — ezen esetekben az egyházak nem fizetnek.

c) A tanítók osztályzati különség nélkül fizetnek két forintot, valamint az azokat hívó egyházak is.

d) A debreczeni vagy más anyaiskolából tanító állomásra kijött egyének, a fentebb megállapított öt osztály szerint, valamint az őket kivívó egyházak is fizetni fognak, az első osztálybeliek négy, — a második osztálybeliek három, — a harmadik osztálybeliek két, — a negyedik osztálybeliek egy forintot, — az ötödik osztálybeliek pedig 50 krt.

e) Az altanítók, valamint az egyházak is általában fizetnek két-két forintot.

5. §. 3-or. A változási díjak behivatalnokok, — papok és tanítók, az 1823-ik évi konvent végzése s a fenálló gyakorlat szerint, fizetvén szokottak, valamint eddig, ugy ezután is, a pénztár harmadik jövedelmi forrását képezik, — és pedig a lelkészek változási díjul fizetnek négy forintot, — a tanítók pedig két forintot — osztálybeli különség nélkül, mely a közgyűlés színe előtt leszen a pénztárnoknak lefizetendő, s míg az illető e kötelezettséget nem teljesíti, új állomását el nem foglalhatja.

6. §. 4-or. Negyedik jövedelmi forrás. Ugyancsak a felhívott general-konventnek határozata szerint, a rendes időn túl maradni kívánó azon rektoroktól, kik akadémiái promócióul szolgáló állomásokon vannak, — és az őket marasztaló egyházaktól fizetvén rendelt négy-négy forint helyett, tíz-tíz forintot fizetnek.

7. §. 5-or. Ötödik jövedelemforrás, az 1823. szept. 2-ki konvent határozata szerint, az egyházközségi közpénztárak fedezésére rendelt, évnegyedenkénti hirdetésből jöendő segedelem, ennek az eddigi mennyiségeknél nagyobbra emelése, lélekismeretes gondjába ajánlatik a lelképáztórnoknak. — Különösen utasításul adtván a hirdetésekre nézve, a legkedvezőbb alkalmaknak kiválasztása, és az egyházközségi szükségének mindenkor a megelőző vasárnapon hathatós szavakkal ajánlása az 1823. szept. 2-ikai rendeletben megszabott forma szerint.

8. §. 6-or. Hatodik jövedelemforrás. A közigazgatás köréhez tartozó minden mulasztások, hanyagságok, melyek némely lelkészeknél gyakorta tapasztaltatnak, — mineműek például: a szavazatok beküldésének elmulasztása, — vagy azok formaszabályának meg nem tartása, — a kihirdetvén rendelt folyamodóknak ki nem hirdetése, — a körleveleknek be nem írása, késleltetése, különösen az egyházi látogatás alkalmával tapasztalható összeirandók körüli pontatlanság, s általában a teljesítés végett kiadott egyházi rendszabályok meg nem tartása, — szóval a közigazgatás menetét akadályozó bármely hiba, mulasztás, hanyagság és pontatlanság, 50 krtól 2 ftig terjedő összeggel annyiszor a mennyiszor megbírságotlaltván, e pénztár javára fognak jövedelmézni: igen természetes és méltányos dolog lévén, hogy ha a közügy szenved egyben, — talájon másban némi kárpótlást. — E megrovás alá esik gyűlések alkalmával az egyházközségi hivatalnokoknak, a jegyzőkönv hitelesítése, vagy is a gyűlés végéig, bevehető mentesség nélküli eltávazása, — valamint ugyanazoknak a gyűlésekből, levélbe foglalt elégséges okadatolás nélküli kimaradása. — És ezen közérdekelles mulasztásoknak, hibáknak, az esperest által leginkább tapasztalható esetre, a közgyűlésre bejelentvén, a gyűlés mondand ítéletet, az esperest által beterjesztett mulasztókra, — hol ugy az igazolás, mint a feljebb vitel utja, illetők előtt elzárva nem leendő.

9. §. 7-or. Hetedik jövedelemforrás. — A küldetésekért, folyamodáskor a folyamodóktól az 1813. évi egyházkerületi rendszabály szerint fizetvén határozott költségek, napdíjak, — ha azokról a kiküldöttek lemondanak, a közpénztárt illetik. Mely költségek mindenkor a kiküldetési helyen, a kiküldöttek által felteendő s jelentések kapcsában az esperesthez beterjesztendők. Az ekként beterjesztett költségek, az esperest által behajtatván, az illető pénztárba utalványozandók, a honnét történik a kiküldöttek szabályszerint megállapított fizetése és költsége. Minden egyes estről az esperest a következő gyűlésre jelentését beterjesztvén.

10. §. 8-or. Nyolczadik jövedelmi forrás. Miután az egyházkerület közigazgatási költségei fedezésére, előbb tervezett, minden lélekszám utáni háromnegyed krajczárnyi kivetést, az 1859-ik aug. 10-én tartott egyházkerületi közgyűlés 124. szám alatti végzése $\frac{1}{3}$ krra szállította le, azonban a bihari egyházközség 1859-ik évi szept. 6-án tartott képviselői közgyűlése 76. szám alatt, e leszállítás előtt a $\frac{1}{3}$ krt elfogadta és megajánlotta, — az innét eredő felesleg a házi pénztár javára esik. Mely felesleg a közel mult 1869-ik évben tett 80 ftot o. é.

11. §. Kilencedik jövedelemforrást képezendik az esperesti pecsétdíjak, melyek az egyházvidékekben is gyakorlatban voltak korábban, s másutt mindenhol az esperestnek szolgálnak jövedelmül. Ilyen díjak, a melyek az esperesti *beleegyezés, elbocsátás, megerősítés*, — szóval bármely néven nevezendő s az esperest által pecsét alatt kiállított szokott okmányokért járnak. A pecsét-díj 1 o. é. frtban állapítatik meg, s az illetőség esetről esetre, az esperest által egy e végre használandó jegyzőkönyvbe vezetve, évnegyedenként utalvány mellett a házi közpénztárnoknak kézbesítendő. Rendkívüli esetekben az elengedés az egyházvidék határozatától függ.

12. §. 10-ik jövedelemforrás. *Az egyházlátogatók napdijai*; mely napdijak eddig megállapítva nem lévén szabad tetszéstől függöttek jövőre osztályszerint fizetendő, és pedig a 2. §-ban megállapított osztályozás szerint:

I. osztályú	14 egyház	4 forintjával fizet	56 forintot
II. „	10 „	3 „	30 „
III. „	13 „	2 „	26 „
VI. „	6 „	1 „	6 „

Összesen 118 forintot

Ezen osztályozás szerint fizetendő napdijak, az eddig önkéntesen fizetett tiszteletdíjakat megszüntetik.

13. §. Az osztályozás szerint fizetendő napdijak, az egyházlátogató küldöttség által beszédetvén, esperesti utalvány mellett felelőség terhe alatt, a közpénztárnok számadása alá beszolgáltatandók.

II. Pénztári kiadások.

14. §. A pénztár kiadásai három rovat alá vonhatók:

I-ör. *Gyűléstartás*. II-ör. *Tisztviselők díjazása*. III-ör. *Kiküldetési kiadások*.

I-ör. A gyűléstartási költségek rovatánál merül fel különösen a küldöttségre nézve, szem előtt tartása közel 1870 szept. 20—21-kén Nagyváradon tartott közgyűlés 56-ik szám alatti azon határozatának, mely a küldöttséget odautasítja, hogy az esperesti hivatal eddig fedezetlen kiadásai fedeztetéséről s egy alkalmas gyűléstartási helyiség bérletjének meghatározásáról, s az egyházvidék közszükségei fedezése megkönnyítéséről adjon véleményes jelentést.

Az esperesti hivatal kiadásairól a kiadási II-dik rovat alatt leendő szó, — oly alkalmas helyiség bérlete, mely térs tanácsstermet, egy csendes és a jegyzői teendőkhöz alkalmas lakot s levéltári helyiséget nyújtva, az egyházak előjáróinak is bármikor szállásul szolgáljon, 600 frtot is meghaladna, — ezen kiadást a pénztár jelenlegi helyzetében megállapítani nem lehet.

15. §. Másik rendű kiadás a pénztárnak, az egyházvidék tanácságainak díjazása.

Az elnökség napdija az eddigi 3 forintban állapítatik meg, mely napdijak évenként két rendes gyűlés, három-három nappal tartatván, — 36 forintot vesznek igénybe.

A tanácsbírák napdija, az eddigi 1 frt 50 krról 2 frtra emeltetik, — a ki nemvett napdijak a pénztár javára visszaradnak. A tanácsbírák napdijai fedezésére 120 forint előirányzatba tétetik.

16. §. 3-ör. Irószerekre: *Az esperestnek* 20 forint. — *Jegyzői hivatalnak* évenként 2—2 forint, — a pénztárnoknak (a választmány jövőre megszűnven) 2 forint.

17. §. II. *Tisztviselők fizetése*: Az igazság és méltányosság követelik, hogy a köztgy érdekében működő s terhebb szolgálatban lévő egyházvidéki tisztviselők, meghatározott — bár nem fáradságokhoz mért — évi díjban részesüljenek, — ez okból.

a. Az esperestnek	200 forint.
b. Az esperest mellett szolgáló írónak	50 „
c. Jegyzőknek egyenkint 20 frt, háromnak tehát	60 „
d. Pénztárnoknak	40 „
e. Egyházlátogatóknak napdij személyenkint két forint, hamincz napra számítva a látogatási időt évenként, az egyházlátogatók napdija	120 „
f. Végül szükséges lévén az esperesti hivatalhoz egy levélhordó, annak évi illetménye	5 „

18. §. A megállapított 200 forint esperesti általán, kizár minden kiadást és követelést, a mely egyházkerületi közgyűlésre járás czíme alatt e pénztárt terhelhetné, — annál inkább, mert ilyen esetben az esperestek az egyházkerületi pénz-

tár által szoktak díjaztatni, — természetesen tehát, hogy az egyházvidéki pénztárból ily alkalommal napdijt nem vehetnek.

19. §. III. *Kiküldetési költségek*: A fennebbi 9. § szerint a perlekedőtől s kiküldetésért folyamodótól veendő költségek és napidíjak, a helyszínén megállapítván, ezen pénztárba folynak be, s az illetők részére innen lesznek kifizetendők, azon eseteket kivéve, mikor azok, a kiket a per- és kiküldetési járandóság illet, nyilvánítták, hogy azt elfogadni nem akarják, s ekkor ez az összeg a pénztár javára bent marad. — A kiküldöttnek napidija, ha a fuvart a felek teljesítik 2 forintban állapítatik meg, — ha pedig előfogatot nem adnak, tartozik a panaszos az előfogati bért előlegezni, melyet azután a napi díjakkal együtt az elmarasztalt fél viselend.

20. A pénztárt illető hátralékok évnegyedenként a pénztárnok által az esperesthez betérjesztetvén, ezáltal szükség esetében törvény rendes útján is behajtandók.

21. §. IV. *Pénztárkezelés*. A pénztárkezelés egy pénztárnokra bízatik.

22. §. A pénztárnok kellő tekintettel nem csak erkölcsi, hanem anyagi biztosítékra is — a vidékbeli közpápok közül választatik, ki is a pénztárt az egyházvidéki számvétség és közgyűlés ellenörködése mellett, felelet terhe alatt kezelendi. A honnan

23. §. Mielőtt a pénztárt átvénné a gyámolda részére nője által is aláírandó biztosíték levelet adni, és e mellett biztosíték minden javait lekötmi köteleztetik.

34. §. A pénztárt kezelő pénztárnoknak évenként 40 frt tiszteletdíj adatik.

25. §. Halhatatlan testületeknek — mint községek, egyházak, részvény-társulatok és czéhek — valamint más hazai közpénztár, ugy a gyámoldai pénztár sem kölcsönözhet.

26. §. Magános személy tehermentes ingatlan vagyonra következő kellékek mellett kölcsönözhet a pénztárból: írásban foglalt kérvénye kapcsolatában, vagyoni állását igazoló becsületevel, hitellekkönyvileg betáblázott kötelezvényt, a a betáblázás megtörténte után, hiteles alakban szerkesztett tekkönyvi kivonatot, a biztosíték lekötendő épületek tűzkármentesítési kötvényét tartozik kiállítani, mely kötvény a biztosított határidő lefolyása előtt megújítandó s a pénztárnoknak minden évben felmutatandó lesz. A kölcsönözésnél szükséges, hogy a kölcsönvevő és neje a visszafizetésre nézve magukat in solidum kötelezzék. A becsületeknek a kölcsönvevő összeget háromszorosan kell meghaladnia.

27. §. Egyházi személyek az előbbi czikkben említett kellékek mellett kölcsönözhetnek, ha fekvő birtokuk van kezések nélkül, ha nincs két biztos azaz szilárd vagyoni állásban lévő kezes jóállása mellett.

28. §. A pénztárnoknak kötelessége lévén a pénztár hű és gondos kezelése, felelet terhe alatt gondoskodnia kell arról, hogy a gyámolda pénze gyümölcstelen soha ne heverjen, hanem a lehető legrövidebb idő, p. o. a felvételtől számítandó legfeljebb 15 nap alatt kiadassék. Azon előjöheto esetben pedig, ha kölcsönvevő nem jelentkeznék, a heverő pénzt a takarékpénztárba beadni köteles.

29. §. A pénztár kiadott tőkének évi kamatai a pénzfelvételekor előre lefizetendők.

30. §. Az adós a pénztár tőkéjét — törvényszerű három hónapi felmondás után, mely felmondás, ha a tőkét önként visszaadni akarván, az adós által is megtartandó lesz — a pénztárnok kezébe haladéktalanul lefizetni tartozik: különben az 1868. 54. t. cz. 111. §-a értelmében exekucióttni fog.

31. §. A pénztárnok tartozik rendes jegyzőkönyvet vinni, s abba minden bevételit és kiadásait pontosan bejegyezni, az esperestnek vizsgálat és aláírás végett bemutatni, hogy így a pénztár miben léte minden pillanatban látható legyen.

32. §. A pénztárnok minden évben a tavaszi közgyűlésen a pénztárnak egész állásáról mulasztatlanul pontos számadást fog előmutatni, a bevételt és kiadást a hozzáméllékelt kötvények, nyugták és más oklevelekkel együtt világos jegyzékben előterjesztvén. A pontosan készített s a számvéző küldöttség által aláírt számadást a közgyűlés minden más teendői előtt rögtön megvizsgálni tartozik. A vizsgálaton átmént számadás hiteles párban egyházankint köröztetendő lesz.

33. §. A pénztári szabályok minden hatodik évben vizsgálat alá vétetnek a szükség és változható körülményekhez képest korszerűleg módosítottak.

142. szám. A lelkész gyámoldai alapszabályok ugyanezen kiküldöttség által átnéztetvén, véleményezi, hogy a 29. §. ezen kifejezése „a pénztár állása akármely által, akármely időben megvizsgálható” kihagyatván, e kifejezés tétessék helyébe: „a közgyűlés által megbízottak bármely időben megvizsgálhassák.”

A küldöttségnek a lelkész gyámoldai alapszabályok iránti véleményes és módosítás iránti javaslata a 29. §-ra nézve elfogaditván, annak ekként leendő megváltoztatása s erről az egyházaknak körlevelek útján leendő értesítése elrendeltetik.

143. szám. Felvételét s olvasatott Könyves János tanácsbíró mint egyik vizsgáló küldött jelentése bojt Varga Gáspár által Csillag Lajos lelkész ellen beadott többrendű vádpontok megvizsgálása eredményéről.

A felolvasott terjedelmes jelentés és vizsgálati iratokból a közgyűlés meggyőződve arról, hogy Csillag Lajos lelkész ellen Varga Gáspár vádló által beadott tíz rendbeli vádpontok bebizonyítva nincsenek és így általában alaptalanok; — panaszló azon kérelmének, hogy a lelkész hivatalától elmozdítottassék, hely nem adatik — és miután alaptalan vádak emelése és vizsgálata által méltatlanul költségeket okozott, — fenhagyván az ok nélkül rágalmozott lelkésznek becsület-sértésért elégtételt szerzése iránt a törvény rendes útja, — vádló Varga Gáspár, az ezennel forint kiban megállapított vizsgálati költségek megtérítésében elmarasztalják.

Köteleztetvén ezen összeget különbeni végrehajtás terhe mellett 14 napok alatt megfizetni: ellenesetben a végrehajtás foganatosításával az esperest megbíztatván.

Mely ekkénti határozatról a felek végzésileg értesítendő.

144. szám. Tar Imre nagyváradí ref. egyház képviselője felemlítvén, hogy az egyházközségi közgyűlés végzéseinek ismerete, az egész egyetemes egyházközségnek, — lelkészek és egyháztagoknak érdekében áll, indítványozza tehát, hogy valamint más egyházközségekben is történik, a közgyűlések jegyzőkönyveit kinyomtatván, nyilvánosságra elbocsátassanak, — óhajtaná, hogy ezen czélszerű intézkedés minél előbb életbe lépne, és már a jelenlegi közgyűlés jegyzőkönyve nyomtatás alá adatnék, — mely czélból a mostani közgyűlés végzése kinyomtatásának költségei fedezését elvállalja.

Az indítványt tevő képviselő azon ajánlata, hogy a jelenlegi közgyűlés jegyzőkönyve kinyomtatásának költségeit elvállalta, köszönettel fogadtatván, — a jegyzőkönyveknek jövőre leendő kinyomtatása iránti indítvány az egyetemes közgyűlés általános jóváhagyásával találkozával elfogadtatik, — és addig is míg tekintetben a szükséges intézkedések megtételének, a jelenlegi közgyűlés jegyzőkönyvének kinyomtatása iránti intézkedésre az esperest megbíztatik, — a kinyomtatott jegyzőkönyvek az egyházak és lelkészeknek 10 kr. díj mellett a szomszéd egyházközségeknek pedig díjmentesen megküldetni rendeltetnek.

145. szám. Olvasatott tisztántúli superintendens Balogh Péternek 1870. nov. 4-én Debreczenben kelt, az esperestekhez 1264. sz. a. intézett körlevele, melyben tiszamelléki püspök Kun Bertalan által megkeresve, a miskolci ref. lyceumban tervezett tápolda felállításá- s tartásához segélylél járulása az egyházakat felszólíttatni atyafiságos szeretettel kéri.

Noha a debreczeni főiskolai tápolda s az ujonnan építendő iskolaépület költségei a hívek áldozat készségét nagy mértékben igénybe veszik: mindazáltal az atyafiságos megkeresést visszautasítani nem lehetvén, az egyházak a szent czél érdekében adakozásra felszólíttatnak.

146. szám. Tárgyalás alá vétetett biharmegyei tanfelügyelő Földy Jánosnak 537. számú, Nagy István esperesthez intézett körlevele, melyben tudatja, hogy a magyar kir. miniszterium által kiadott népiszkolai rendtartáshoz megkívántató négy rendbeli táblázatok, t. i.:

- 1) Felvételi napló A. mintában,
- 2) Anyakönyvi és osztályzati napló B. mintában,
- 3) Mulasztási napló C. mintában,
- 4) Nyilvántartási napló D. mintában

1 forint 20 kr-jaival akár általa, akár egyenesen Budáról az egyetemi nyomdából megrendelhetők.

Az egyes egyházaknak tudomására juttatni szokott uton az esperest utasítottik.

147. szám. Az egyházközség 1870 szept. 20—21. napjain Nagyváradon tartott közgyűlése 113. sz. végzése értelmében a következő egyházak Mezőtelki, Hegyközpályi, Bihar, Pelbáthida, Nagyszántó, Száldobágy, Pusztatöld, Ártánd, Hegyközsik, Kismarja, beterveztvén belhivatalnokaik bérlévelét:

Ugy a beérkezett, mint az elmaradó egyházaktól, esperesti uton haladéktalanul bekérendő bérlévelek átvizsgálására, esperest Nagy István elnöke alatt Dobozó Menyhért tanácsbíró, Szikszay József lelkész, és az előterjesztő jegyző Oláh József kiküldetnek, jelentésök a következő közgyűlésre beavatván.

148. szám. Olvasatott a főtiszt. tisztántúli egyházkerület október 6-ik s több napjain Debreczenben tartott közgyűlése jegyzőkönyvének, a paptamásii egyház és lelkésze között fenforgó vizálys ügyben hozott ítéletét tartalmazó, ideiglenesen, szám nélkül megküldött czikke, mely felsőbb egyház bírósági ítélet szerint, több vádakkal terhelt paptamásii lelkész Kocsis József, — miután az ellene felhozott vádak, ha bebizonyítottak volnának is, kanonikus hibákat nem tartalmaznak — nemcsak lelkészi hivatalától, de még mostani állomásától is ítéletileg el nem mozdíthatónak kimondatik.

Azonban az egyházközségi tanácsnak mind két fél érdekében kimondott azon szándéka, hogy nevezett lelkész, csere után más egyházba helyeztessék — helyeseltetik, s kivitele ajánltatik. — Továbbá többször hivatolt lelkésznek szószéki tanításai, s egyéb dolgokban való eszélytelen magaviselete, — s a magtárügyben elkövetett szabályellenes eljárása miatt, az egyházkerület rosszálása az esperest által tudomására juttatni, és kifejeztetni rendeltetik. — Végül az esperest, a bérlévelek értelmében tartozás behajtására, a paptamásii egyháztagokon, utasítottik.

Tudomásul vétetik, s egész terjedelmében leendő végrehajtás végett az esperestnek kiadatik.

149. szám. A paptamásii egyház és lelkésze között fenforgó peres ügyben hozott ítélet felolvasása alkalmával, feltűnvén az egyházközség előtt, hogy annak 46. sz. a. hozott ítélete egyik igen lényeges pontjára — melyben Séllei József megbízatásán tul terjeszkedő egyházi felsőbb hatóságokat alaptalanul gyanúsító paptamásii lakos és ügyvéd, büntényítő törvényszék eleibe való állítása mondatik ki, — az egyházkerületi tanács ítélete érintetlen marad.

A főtisztelt egyházkerület az ügy ezen részére nézve is határozat kimondására tisztelettel felkératik.

150. szám. Olvasatott Daróczi János lelkész gyámoldai pénztárnoknak Borsos 1870. november 21-én kelt, több évek óta viselt, s a tavaszi közgyűléskor felbontott szavazatokban nyilvánult választók megfizetelő bizodalma által ujjolag reá ruházott lelkészgyámoldai pénztárnokságról végleges lemondását tartalmazó, — s az új választás elrendelését akképpen foganatosíttatni kérelmező levele, — hogy a választandó pénztárnoknak már a tavaszi közgyűlésen átszámolhasson.

Daróczi Jánosnak több éveken keresztül lankadatlan buzgalommal, ritka pontossággal, hű lelkiismerettel viselt lelkészgyámoldai pénztárnokságról, — hajlott kora, testi elgyengülésével indokolt végleges lemondását, midőn az egyházközség sajnálattal kénytelen elfogadni: önzetlen kebellet folytatott hű hivataloskodásért méltán kiérdemelt elismerését, jegyzőkönyvileg kifejezni kedves kötelességének ismeri; — s az esperest az új választás mielőbbi elrendelésére utasítja.

151. szám. Olvasatott a mezőkeresztesi ref. egyháznak 1870. november 20-án kelt, — egy alkalmas, templomhoz közel eső, leányiskola-épületnek szánt cseresepes háznak 1500, 1600 o. értékű forintnyi vételárban történt megvásárlását jelentő, — s a régi, központtól távol eső, elavult, rozszant állapotban lévő régi leányiskolájának, — a vásárolt épületár kiűzetése végett szükségelt eladását megengedni kérelmező levele.

A mezőkeresztesi ref. egyháztanácsnak nevelésügy iránt több ízben szép tettekben nyilvánult dícséretes érdekltségének ez újabb jelét, egy czélszerű iskola-épület vásárlását helybenhagyó tudomásul veszi; — a templomtól távol eső s rozszant épületnek, az ujonnan vásárolt leányiskola költségei fedezése végett eladását, — helybenhagyja, s a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez, felsőbb jóváhagyás végett, pártolólág felterjesztetni rendeli.

Mindezen számok hitelesítették.

A 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137 és 138 számokat jegyezte: Szabó

Károly.

A 139, 140, 141, 142, 143, 144 számokat jegyezte: Somogyi József.

A 145, 146, 147, 148, 149, 150 és 151 számokat jegyezte: Oláh József.

Betűsorozatos tárgymutató :

Balogh Péter superintendens felhívására, a miskolci lyceum tápoldájához az egyházak adakozásra felszólíttatnak	145.
Beke Eszter, mint néhai Török Zsigmond paptamásii lelkész örököse által, az egyházon követelt 63 frt 59 krt illetéktelenül fizetett földadónak, az esperest által leendő behajtása elrendeltetik	140.
Biharvármegye iskolatanácsába, a ref. felekezetet képviselő tagul Nagy István elválasztatik	135.
Csanády Sándor segédgondnok indítványa az esperesti szavazatok felbontásának függőben hagyása iránt	131.
Daróczi János lelkészgyámoldai pénztárnokságáról végleges lemondása méltányló megismeréssel elfogadtatik, és az új választással az esperest megbízatik	150.
Egyházkerületi felsőbb ítélet a paptamásii egyház és lelkésze közt támadt peres ügyben — kihirdettetik, s végrehajtásával az esperest megbízatik	148.
Egyházkerületi felsőbb ítéletben a paptamásii ügynél észrevett érintetlen maradása a Séllei József bünyfenyítő kereset alóli feloldatásának : ez iránt az egyházkerület figyelme fölhevítik	149.
Egyházkerületi határozat, a Nagy István esperestségtől vonakodása egyik okának megvizsgálása tárgyában Ercsey Zsigmond és Könyves János tanácsbírák a nagyváradai egyházba kiküldetnek	133.
Egyházvidék jegyzőkönyveinek kinyomatása elrendeltetik	144.
Egyházvidéki közpénztár alapszabályai, az átvizsgáló küldöttség által pontozva tárgyalatik és megerősítettik	141.
Egyházvidéki számvevőség felállítása kérdésében beadott szavazatok felbontásának eredménye, s a kérdés bővebb felderítése iránt küldöttség	136.
Esperestségre kijelöltetésből, kihagyatásra vonatkozó kérésére Nagy István és Pap Károlynak — hozott tagadó végzés	132.
Gyűlés megnyitása	130.
Jegyzőkre beadott szavazatok felbontásának eredménye: Dobozy Miklós világi és Szabó Károly egyházi jegyzővé elválasztatása	134.
Lelkész-gyámoldai alapszabályok 29. §-ának egyik tétele, a pénztár vizsgálásáról kihagyatik és helyébe módosítás tétetik	142.
Mezőkeresztesről, az egyház jelentése, előnyös leányiskolahelyiség vételről, jóváhagyó tudomásul vétetik; ennek árában, a régi alkalmatlan helyiség eladhatására, az engedély megadatik; a vétel és eladás felsőbb jóváhagyás végett az egyházkerület elé terjesztetik	151.
Népiskolai rendtartáshoz megkívántató négyféle minta-táblázatokról, a t. tanfelügyelő ajánlására, az egyházak tudósíttatnak	146.
Pósalaki egyház ellen indított visszahelyezési keresetében elmarasztalt Fekete József, a királyi tábla által feloldatván: az egyház érdekének védelmeztetésével az esperest megbízatik	139.
Tanácsbírák iránt, kik a gyűlésekről okadatolatlanul elmaradnak, elvállalt köteleességek teljesítésére, vagy visszalépésre figyelmeztetnek	138.
Tanító-gyámoldai szavazatokat felbontó küldöttség; eredmény: Juhász Lajos elnökül, Daróczi József és Fodor Gábor, választmányi tagokul megválasztvák; — a hiányzó tagokra új szavazás rendeltetik	137.
Varga Gáspár bojtai lakosnak Csillag Lajos lelkész ellen beadott vádjait vizsgáló küldöttségi jelentés és periratok felolvastatnak, ítélet hozatik, s végrehajtással az esperest megbízatik	143.

